

Forslag

til

Lov om ændring af lov om fordeling af udgifterne til offentlige gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen.

Fremsat den 14. marts 1969 af *undervisningsministeren*.

§ 1.

I lov om fordeling af udgifterne til offentlige gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen, jfr. lovbekendtgørelse nr. 304 af 12. august 1968, foretages følgende ændringer:

1. I *lovens titel* udgår ordet: „offentlige“.
2. I § 1, stk. 1, ændres „90 pct.“ 2 steder til: „60 pct.“.
3. §§ 3 og 4 affattes således:

„§ 3. For elever, der optages i en stats-skole eller i en kommunal gymnasieskole, yder amtskommunerne som bidrag til skolens drift et beløb pr. elev hjemmehørende i amtskommunen svarende til 40 pct. af bruttoudgiften pr. elev i statsskolerne.

Stk. 2. For elever, der optages i en privat gymnasieskole, yder amtskommunerne som bidrag til staten et beløb pr. elev hjemmehørende i amtskommunen svarende til 25 pct. af bruttoudgiften pr. elev i statsskolerne.

Stk. 3. Efter samme regler som fastsat i stk. 1 og 2 yder amtskommunerne bidrag for elever, der optages på kursus til højere forberedelseseksamen ved en statsskole, et statsseminarium, en kommunal gymnasie-

skole, en privat gymnasieskole eller et privat seminarium. Bidraget beregnes dog på grundlag af bruttoudgiften pr. elev ved kursus til højere forberedelseseksamen ved statsskoler og statsseminarier.

Stk. 4. For elever hjemmehørende i København eller på Frederiksberg ydes de bidrag, der er fastsat i stk. 1-3, af Københavns eller Frederiksberg kommune.

§ 4. Statens elevtilskud efter § 1, stk. 1, og bidrag fra kommunerne efter § 3, stk. 1 og 2, jfr. stk. 4, beregnes for finansåret på grundlag af elevtallet pr. 1. september i statsskolerne, bortset fra statens kostskoler. I beregningen indgår ikke udgiften til forrentning og afskrivning. Statens tilskud udbetales efter afslutningen af statsskolernes regnskab.

Stk. 2. Tilsvarende regler gælder for beregning af statstilskud efter § 1, stk. 2, og bidrag fra kommunerne efter § 3, stk. 3, jfr. stk. 4.“

4. I § 6 udgår ordene: „og udbetaling af forskud på disse ydelser“.

§ 2.

Loven har virkning for udgifter, der vedrører tiden efter 31. marts 1970.

Bemærkninger til lovforslaget.

Ved nærværende forslag nedsættes statens tilskud til driften af de kommunale gymnasieskoler og eventuelle hertil knyttede kursus til højere forberedelseseksamen med en tredjedel, idet såvel tilskuddet til lærerlønninger som til øvrige udgifter nedsættes fra 90 pct. til 60 pct.

I konsekvens heraf foreslås elevbidraget fra kommunerne til statsskolerne, til andre kommuners gymnasieskoler og til kursus til højere forberedelseseksamen ved en statsskole, et statsseminarium eller en af en anden kommune drevet gymnasieskole forhøjet tilsvarende fra 10 pct. til 40 pct. af brutto-udgiften pr. elev.

Den foreslåede nedsættelse af statstilskuddet til de kommunale gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen og forhøjelse af de kommunale bidrag til statens gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen er et led i den generelle omlægning af byrdefordelingen mellem staten og kommunerne, der søges gennemført fra den 1. april 1970. Om baggrunden for denne omlægning henvises til lovforslaget om generelle tilskud til kommunerne.

Samtidig foreslås indført en ny bidragsordning fra kommunerne til staten for elever, der undervises i en privat gymnasieskole eller på kursus til højere forberedelseseksamen ved en privat gymnasieskole eller et privat seminarium.

Også dette forslag er et led i den generelle omlægning af byrdefordelingen mellem staten og kommunerne.

Man finder det hensigtsmæssigt, at staten principielt yder samme driftstilskud til private gymnasieskoler og private kursus til højere forberedelseseksamen som til kommunale gymnasieskoler og kommunale kursus til højere forberedelseseksamen (60 pct. af udgifterne), og samtidig finder man det rimeligt, at kommunerne yder bidrag til denne private undervisning, som de delvis skulle have betalt (med 40 pct. af udgifterne), hvis den havde været kommunal eller statslig. Da der også skal betales skolepenge for undervisningen i disse private skoleformer, er det kommunale bidrag kun ansat til 25 pct. af udgifterne.

Mens de kommunale bidrag på 10 pct. af brutto-udgiften pr. elev i statsskolerne efter gældende lov udredes af primærkommunerne, er det i lovforslaget foreslået, at alle kommunale bidrag pålægges amtskommunerne. Denne ændring er foretaget dels som følge af den foreslåede forhøjelse af bidraget, som ville påføre primærkommunerne en meget

følelig økonomisk byrde, hvorfor hel eller delvis overførelse til amtskommunen må anses for rimelig, dels under hensyn til, at disse former for undervisning i vidt omfang må anses for at være en amtskommunal opgave, og endelig ud fra administrative forenklingshensyn.

De foreslåede ændrede fordelingsregler vedrører alene driftsudgifterne; fordelingen af anlægsudgifter, der i henhold til lovens § 5 foretages med 25 pct. til staten og 75 pct. til kommunerne, berøres ikke. De 75 pct., som udgør den kommunale andel, vil efter forhandling i hvert enkelt tilfælde blive pålagt enten primær- eller amtskommuner, eventuelt både primær- og amtskommuner.

Om lovforslaget har der været forhandlet med de kommunale organisationer.

Med hensyn til de finansielle konsekvenser af nærværende lovforslag bemærkes, at statens tilskud til de kommunale gymnasieskoler og hertil knyttede kursus til højere forberedelseseksamen, bortset fra pensionstilskuddet, for finansårene 1970-71 og 1971-72 er beregnet at ville andrage ca. 118,3 og 121,8 mill. kr., hvoraf der principielt vil blive bespart $\frac{1}{3}$ eller ca. 40 mill. kr. årlig. Da udgifterne forbandt med driften af gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen fremtidig fordeles nogenlunde ligeligt mellem staten og kommunerne (med henholdsvis 60 og 40 pct.), finder man det ikke rationelt som hidtil at yde kommunerne forskud på det dem tilkommende statstilskud til de kommunale gymnasieskoler, når disse ikke — lige så lidt som nu — skal yde staten forskud på det denne tilkommende bidrag til statsskolerne. For dog ikke at belaste kommunernes likviditet for hårdt i det første år efter nyordningen, agter ministeriet endnu i 1970-71 at yde kommunerne forskud på lærerlønstilskuddet, der andrager knapt $\frac{3}{4}$ af det samlede tilskud. For finansåret 1970-71 påregnes herefter et statstilskud på ca. 64 mill. kr., mens der i finansåret 1971-72, hvor der ikke vil blive ydet forskud på lærerlønstilskuddet, kun forventes et statstilskud på ca. 27 mill. kr. Herefter vil det årlige statstilskud beløbe sig til ca. 60 pct. af udgifterne ved driften af de kommunale gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen i det foregående finansår.

Statens indtægter i form af elevbidrag fra kommunen til statsskolerne og statens kursus til højere forberedelseseksamen er i de samme finansår beregnet til 11,1 og 11,4 mill. kr.; disse vil principielt

blive 4-doblet. Da bidragene både efter gældende og fremtidig ordning betales et finansår bagud, vil den ændrede byrdefordeling først gøre sig gældende i finansåret 1971-72, hvor de kommunale bidrag til staten vil beløbe sig til ca. 45,6 mill. kr.

På samme måde vil elevbidraget til de private gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen først komme til udbetaling i 1971-72 med ca. 8,7 mill. kr.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Ad 3. Fordelingen mellem staten og amtskommunerne er den samme, hvad enten gymnasiet eller kurset er statsligt, primærkommunalt eller amtskommunalt, og der gælder ingen særregler for den primær- eller amtskommune, som selv driver det pågældende kommunale gymnasium eller kursus.

Efter gældende lov yder hjemstedskommunen kun bidrag for elever på statens eller andre kommuners gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen, for så vidt den ikke selv på optagelsestidspunktet har indrettet tilsvarende undervisning i tilstrækkeligt omfang, eller forholdet er ordnet ved særlig aftale. Endvidere fastsættes de nærmere regler for optagelse af elever på de af staten drevne kostafdelinger af undervisningsministeren. I tilslutning hertil er det i ministeriets bekendtgørelse nr. 291 af 4. september 1961 om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler bestemt, at hjemstedskommunerne kun yder bidrag for elever i gymnasieafdelingen, idet staten til elever i realafdelingen yder et yderligere statstilskud på 10 pct. af statsskolernes bruttoudgifter pr. elev, og at optagelse i en statskoles gymnasieafdeling af en elev, for hvem ingen kommune er pligtig at yde bidrag, kun kan ske med undervisningsministeriets tilladelse. Ved tekst- anmærkninger til de årlige finanslove er endvidere tilvejebragt hjemmel for, at staten overtager den fulde udgift til gymnasieundervisning på statens kostskoler for elever fra kommuner med egen gymnasiskole, jfr. tekst- anmærkning nr. 51 på finansloven for finansåret 1968-69.

Med den ændring, der i nærværende lovforslag foreslås, af udgiftsfordelingen mellem staten og kommunerne, og hvorefter den kommunerne påhvilende udgift pålægges amtskommunerne, finder man ikke længere grundlag for at opretholde den nævnte begrænsning af hjemstedskommunernes bidragspligt til kun at omfatte gymnasieafdelingen og kun for så vidt den ikke selv på optagelsestids-

punktet har indrettet tilsvarende undervisning i tilstrækkeligt omfang, eller forholdet er ordnet ved særlig aftale.

Også her har man lagt vægt på hensynet til at opnå en administrativ forenkling af de gældende regler.

Til kommunale gymnasieskoler med mere end to realklasserækker fastsættes hjemstedskommunens betaling for undervisning af børn i realafdelingen ifølge gældende lovs § 3, stk. 3, efter reglerne i loven om vederlagsfri undervisning i de offentlige højere almenskoler. Denne bestemmelse må ses i sammenhæng med bestemmelsen i lovens § 1, stk. 3, hvorefter statstilskuddet til en sådan gymnasieskole højst kan ydes til to realklasserækker; til overskydende rækker ydes alene tilskud som til folkeskolen. Hjemstedskommunens betalingspligt omfatter samtlige realklasserækker. Af praktiske grunde er betalingen ikke forskellig for de to første og de overskydende rækker.

Når bidraget til andre kommuners gymnasieskoler, herunder også deres realafdelinger, som foreslået pålægges amtskommunen og uden hensyn til, om den selv har indrettet tilsvarende undervisning, finder man det ikke længere hensigtsmæssigt at opretholde den gældende særordning, hvorefter reglerne i loven om vederlagsfri undervisning kommer til anvendelse, når en kommunal gymnasieskole har mere end to realklasserækker. Det vil sige, at amtskommunen til elever i realafdelinger ved sådanne kommunale gymnasieskoler kommer til at yde bidrag på 40 pct. af bruttoudgiften pr. elev i statsskolerne. Da skolekommunen kun modtager statstilskud til to realklasserækker, vil den næppe opnå samme dækning til realafdelingen som efter den hidtidige ordning, hvor hjemstedskommunerne efter reglerne i loven om vederlagsfri undervisning yder et beløb svarende til skolekommunens gennemsnitlige nettoudgift pr. elev. Da der kun findes mere end to realklasserækker ved en enkelt kommunal gymnasieskole, og da det bl. a. af hensyn til knapheden på gymnasielærere må anses for mindre hensigtsmæssigt at have mere end to realklasserækker på en gymnasieskole, finder undervisningsministeriet det ikke betænkeligt at ophæve bestemmelsen i gældende lovs § 3, stk. 3. Bestemmelserne i lovens § 3, stk. 4 og 5, foreslås ligeledes ophævet, da de er konsekvenser af den gældende bestemmelse — der foreslås ophævet — om, at hjemstedskommunen kun er bidragspligtig, for så vidt den ikke selv på optagelsestidspunktet har indrettet tilsvarende undervisning i tilstrækkeligt omfang, eller forholdet er ordnet ved særlig aftale.

Tilskudsordningen til de omhandlede private

skoleformer er tænkt tilrettelagt således, at staten yder dem det fulde statstilskud, som i henhold til det den 14. januar 1969 fremsatte lovforslag om statsstøtte til visse private skoler, der er foreslået sat i kraft den 1. august 1969, udgør 85 pct. af den enkelte skoles faktiske tilskudsberettigede udgifter (tilskudsgrundlaget). På grundlag af indberetningslister fra de private skoler over deres elever og disses hjemstedskommuner afkræver staten bidrag fra de pågældende amtskommuner med et beløb pr. elev svarende til 25 pct. af bruttoudgiften pr. elev henholdsvis i statsskolerne og ved kursus til højere forberedelseseksamen ved statsskoler og statsseminarier.

Hjemstedskommunernes bidragspligt i henhold til nærværende lovforslag for elever i private gymnasieskoler omfatter alene elever i gymnasieklasser, klasser til højere forberedelseseksamen og realklasser, men ikke elever i eventuelle 8.-10. klasser, for hvilke der i et andet lovforslag vil blive søgt tilvejebragt hjemmel for en betalingspligt for hjemstedskommunen, og heller ikke elever i eventuelle 1.-7. hovedskoleklasser.

Da det har vist sig at være meget vanskeligt at foretage en effektiv udskillelse af de regnskabsposter, der vedrører kostafdelingen på statsskoler med kostafdeling, for tiden i alt 6, har man foretrukket at basere tilskudsberegningen på gennemsnitsudgiften pr. elev i de statsskoler, der ikke tillige er kostskoler, for tiden i alt 33. Samme fremgangsmåde er i bemærkningerne til lovforslaget om statsstøtte til visse private skoler foreslået bragt i anvendelse ved opgørelsen af statsskoleudgiften pr. elev til opvarmning, belysning og rengøring samt forsyning med kraft og vand til brug for fastsættelsen af den begrænsning, der skal gælde for statens tilskud til disse udgifter ved de private skoler, jfr. § 3 i nævnte lovforslag samt bemærkningerne til § 3, stk. 2, nr. 3.

Ad 4. Om baggrunden for den ændrede fremgangsmåde vedrørende tilskudsudbetalingen, hvorefter der, bortset fra en overgangsperiode på et år, ikke længere vil blive udbetalt kommunerne forskud på statstilskuddet, henvises til de almindelige bemærkninger.

Bilag.

I dette bilag opføres i venstre spalte de i lovforslaget nævnte bestemmelser i den nugældende formulering, medens de foreslåede ændringer opføres i højre spalte.

Gældende formulering.

Lov om fordeling af udgifterne til offentlige gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen.

§ 1. stk. 1. Til driften af de kommunale gymnasieskoler yder staten et tilskud på 90 pct. af skolernes udgifter til lærerlønninger samt et tilskud på 90 pct. af statsskolernes bruttoudgift pr. elev, bortset fra udgiften til lærerlønninger.

§ 3. For elever, der optages i en statskole eller i en af en anden kommune drevet gymnasieskole, yder hjemstedskommunen, for så vidt den ikke selv på optagelsestidspunktet har indrettet tilsvarende undervisning i tilstrækkeligt omfang, eller forholdet er ordnet ved særlig aftale, som bidrag til skolens drift et beløb pr. elev svarende til 10 pct. af bruttoudgiften pr. elev i statskolerne.

Stk. 2. Efter tilsvarende regler yder hjemstedskommunen bidrag for elever, der optages på kursus til højere forberedelseseksamen ved en statsskole, et statsseminarium eller en af en anden kommune drevet gymnasieskole. Bidraget beregnes dog på grundlag af bruttoudgiften pr. elev ved kursus til højere forberedelseseksamen ved statsskoler og statsseminarier.

Stk. 3. Har en kommunal gymnasieskole mere end to realklasserækker, fastsættes hjemstedskommunens betaling for undervisning af børn i realafdelingen efter de i henhold til lov nr. 194 af 11. juni 1954 om vederlagsfri undervisning m.v. i de offentlige højere almenskoler til enhver tid gældende regler.

Stk. 4. For elever, der efter optagelse i en offentlig gymnasieskole eller på et kursus til højere forberedelseseksamen ved en offentlig gymnasieskole eller et statsseminarium er flyttet til en anden kommune, overgår bidragspligten til tilflytningskommunen,

Forslaget.

1. I lovens titel udgår ordet: „offentlige“.

2. I § 1, stk. 1, ændres „90 pct.“ 2 steder til: „60 pct.“

3. §§ 3 og 4 affattes således:

§ 3. For elever, der optages i en statskole eller i en kommunal gymnasieskole, yder amtskommunerne som bidrag til skolens drift et beløb pr. elev hjemmehørende i amtskommunen svarende til 40 pct. af bruttoudgiften pr. elev i statsskolerne.

Stk. 2. For elever, der optages i en privat gymnasieskole, yder amtskommunerne som bidrag til staten et beløb pr. elev hjemmehørende i amtskommunen svarende til 25 pct. af bruttoudgiften pr. elev i statsskolerne.

Stk. 3. Efter samme regler som fastsat i stk. 1 og 2 yder amtskommunerne bidrag for elever, der optages på kursus til højere forberedelseseksamen ved en statsskole, et statsseminarium, en kommunal gymnasieskole, en privat gymnasieskole eller et privat seminarium. Bidraget beregnes dog på grundlag af bruttoudgiften pr. elev ved kursus til højere forberedelseseksamen ved statsskoler og statsseminarier.

Stk. 4. For elever hjemmehørende i København eller på Frederiksberg ydes de bidrag, der er fastsat i stk. 1-3, af Københavns eller Frederiksberg kommune.

Gældende formulering.

uanset om denne selv har indrettet tilsvarende undervisning.

Stk. 5. De nærmere regler for optagelse af elever på de af staten drevne kostafdelinger fastsættes af undervisningsministeren.

§ 4. Statstilskud og bidrag fra kommunerne efter § 3, stk. 1, beregnes for finansåret på grundlag af elevtallet i statsskolerne den 1. september og udbetales bagud efter afslutningen af statsskolernes regnskab. I beregningen indgår ikke udgiften til forrentning og afskrivning samt udgifter og indtægter ved statens kostafdelinger.

Stk. 2. Tilsvarende regler gælder for beregning af statstilskud og bidrag fra kommunerne efter § 3, stk. 2.

§ 6. Undervisningsministeren bemyndiges til efter forhandling med indenrigsministeren at fastsætte de nærmere regler til gennemførelse af denne lov, herunder regler om beregning af statstilskud og bidrag efter § 3 og udbetaling af forskud på disse ydelser.

Forslaget.

§ 4. Statens elevtilskud efter § 1, stk. 1, og bidrag fra kommunerne efter § 3, stk. 1 og 2, jfr. stk. 4, beregnes for finansåret på grundlag af elevtallet pr. 1. september i statsskolerne, bortset fra statens kostskoler. I beregningen indgår ikke udgiften til forrentning og afskrivning. Statens tilskud udbetales efter afslutningen af statsskolernes regnskab.

Stk. 2. Tilsvarende regler gælder for beregning af statstilskud efter § 1, stk. 2, og bidrag fra kommunerne efter § 3, stk. 3, jfr. stk. 4.

4. I § 6 udgår ordene: „og udbetaling af forskud på disse ydelser“.